

Nr 754

Av herr **Lundberg**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 19, angående vissa frågor rörande älgjakt m. m.

Jakträtten har under århundraden varit ett tvisteämne mellan olika folkgrupper i vårt land, inte minst gäller detta älgjakten. Vid vissa tidpunkter har man sagt att älgstammen minskar och tagit detta som motiv för lagstiftning, och vid andra tillfällen, som i proposition 19 angående vissa frågor rörande älgjakt m. m., framhålls att en minskning av älgstammen är motiverad. Älgstammen och den stora allmänheten har liten plats i diskussionen i andra avseenden än att de kan nyttjas som en motivering för ett fåtal privilegierade grupper. Att speciellt fritidsfolket skulle få ett stort inträng genom en vidgad licensjakt torde vara helt naturligt för dem som bestämmer över hur svensk jakt skall bedrivas och utformas.

Jakträtten har undergått många skeden och bonden ägde icke rätt att jaga på egen mark förrän 1789. I ett brev daterat den 6 mars 1488 i Dagsberg i Östergötland kungör riksföreståndaren Sten Sture jämte några råds-herrar, att »rådet vid det nyss hållna mötet i Arboga, likasom tillförene, beslutat förbjuda den olagliga jakt, som bönder och klerker bruka här i riket».

Förbudet för bönder att jaga på egen mark upprepades av Johan den tredje och infördes i adelsprivilegierna 1612 och 1617 samt var även infört i 1664 års förnyade jaktstadga.

Vid de överläggningar, som hölls vid 1731 och 1734 års riksdagar rörande förslaget till den nya lagboken, fördes även häftiga strider angående jakträtt. Adeln hävdade, att endast kronan och frälsemännen vore att anse som jordägare, men de ofrälse hävdade hårdnackat, att jaktregaliet skulle ändras. År 1734 tvingades eller lurades bönderna återigen att avstå sin jakträtt och först 1789 ställdes skattebonden i paritet med frälsemannen även i fråga om jakträtten. Jakträtten hade då varit fråntagen den svenske bonden i ca 300 år. Vid detta tillfälle fick svensk allmoge tillgång till jakt och ca 80 eller fler procent av folket arbetade då inom modernäringen, vilket innebar en snabb och stor utvidgning.

Sedan denna tid har samhället förändrats och privilegierade grupper vuxit fram och ersatt andra. På jaktens område förefaller det som att man aldrig kan plåna ut att en privilegierad och liten grupp skall vara den bestämmande och ha rättigheter som utan tvivel inkräktar på andras rätt. Jaktområden, licensjakt m. m. innebär att mindre markägare och den stora all-

mänheten de facto kommer att bli utestängda från bl. a. älgjakt. Den s. k. reglerade jakten kommer att ske under en längre tidrymd om förslaget antages, och allmänheten och älgstammen skall under lång tid på hösten utsättas för att vara lovligt byte under bär- och fritidstiden. Om det föreligger ett verkligt behov av att älgstammen minskar, varför har man då under en följd av år haft så kort allmän jakttid och varför har man varit så aktiv på bolagsmark om någon älg »kommit bort»? Eller varför har inte bolags-skogarna upplåtits åt marklösa intresserade jägare? Att »herremännen» under brunsttid för älgen uppträtt som busar och fört oväsen med plåtburkar etc. har inte förbjudits. Nu skall allmänheten finna sig i att »herremännen» får utsträckt tid att strosa kring i markerna och utgöra en ständig fara för allmänheten. Vi har inte fått ökad fritid och en naturvårdslag för att vi sedan skall finna oss i att svensk natur och fauna under en längre tid stängs därför att det är farligt område. Både allmänheten och älgar kan anpassa sig till att den allmänna jakttiden utsträcks med någon dag, men licensjakten etc. utgör ett ständigt faromoment.

Inte heller finns det anledning tro att lagförslaget innebär att en bättre gallring bland älgstammen kommer att ske i fråga om avelsdjur. Vilka är det som med stolthet uppvisar hornkronor med många årstagggar etc., är det endast de mindre markägarna? Eller skall de aktiva jägarna inom Jägarförbundet starta någon slags seminverksamhet?

Även om Kungl. Maj:ts proposition nr 19 är försiktig i ordalagen finns det anledning för riksdagen och allmänheten att fråga sig, om vi verkligen nu återigen är beredda till att fråntaga mindre markägare och marklösa rätten att få delta i jakten på älg. Det är givet att man kan hänvisa till det s. k. rättsläge på jaktens område som rådde fram till 1789; men även om historien anses vara en kretsgång där man återvänder till ett visst läge bör riksdagen allvarligt betänka konsekvenserna och fråga sig om vi 1965 är beredda att ta ett ytterligare steg tillbaka. Skall man reformera på detta område borde man väl inte som i detta fall endast ta en principiell ståndpunkt till ett skiljande av mark- och jakträtt från varandra, utan då borde man väl direkt skilja ut jakten från markäganderätten och anse att den är ett kronans regal. Även om detta kan vara en acceptabel målsättning torde vi i dag inte vara beredda att ta ett sådant steg.

Det förefaller även som om de utredningar och remissinstanser som ligger till grund för propositionen är ensidiga och att de mindre markägarna och de marklösas intressen samt hänsyn till friluftsliv, bärplockning etc. icke beaktas. Inte heller torde man kunna motivera en ändring i älgjakten endast med att älgstammen är för stor och att de föreslagna åtgärderna därför är nödvändiga, då en något vidgad allmän jakttid på ett par dagar och att mindre markägare som förr fick rätt att delta i älgavskjutningen skulle tillräckligt kunna eliminera älgbeståndet. Lagförslaget synes mera ha ett avstängande syfte än att komma till rätta med älgjakten och jakträt-

ten. Man löser inte några problem, men man vidgar klyftan mellan olika intressenter till förmån för ett fåtal privilegierade.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag,
att riksdagen måtte besluta att avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 19 angående vissa frågor rörande älgjakt m. m.

Stockholm den 16 februari 1965

John Lundberg

i Uppsala

Nr 755

Av herr Wikner m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 19, angående vissa frågor rörande älgjakt m. m.

(Lika lydande med motion nr 637 i Första kammaren)

I Kungl. Maj:ts proposition nr 19/1965 behandlas frågan om försöksverksamhet med reglerad älgjakt.

Införande av helt reglerad älgjakt i vårt land är en fråga som ingående diskuterats — framför allt bland skogsägarna, skogsfolk och älgjägarna — de senaste åren. Det är därför högst angeläget, att man noga följer upp och studerar olika jaktsystem innan en ny jaktform införes.

Då tillika den utredning som ligger till grund för förslaget om reglerad älgjakt är i flera avseenden inaktuell, bl. a. angående älg tillgången, är det av stor vikt att frågan blir föremål för grundlig prövning.

Det är allmänt bekant att älgstammen gått tillbaka på senare år. Så är fallet i vissa delar av norrlandslänen, och även Västmanlands län uppvisar vikande siffror.

Vårt lands älgar är en stor tillgång, inte bara för jägarna utan för alla naturälskare. Det stora värde som ligger i att vi kan få se och uppleva möten med älgar bör även vägas mot den skada som de åsamkar jord- och skogsbruket.

Vi vill understryka att viltvården och jaktansvaret bland älgjägarna har ökat starkt de senaste åren. Med ökad upplysning om viltvården och jakten skulle ännu bättre resultat kunna uppnås. Vi tror på jägarnas jaktansvar — allt för mycket tvångsingripande skadar jakten.

Vi anser i likhet med länsstyrelsen i Jämtlands län att tillräckliga skäl ej föreligger att på det sätt utredningen föreslagit ändra det nuvarande systemet för älgjaktens bedrivande. Den av utredningen uppställda målsätt-